

PRZYPISOLOGIA

czyli PRZEPISY DLA PISZĄCYCH PRZYPISY

Od studentów piszących prace egzaminacyjne, a szczególnie dyplomowe (licencjackie) oczekujemy, że będą one nie tylko dobrze napisane, ale też poprawnie zapisane. Konieczność respektowania reguł redakcyjnych może niecierpliwieć P.T. Autorów, którzy mają ochotę na niczym nieskrępowane własne rozwiązania. Gdyby jednak dopuścić je w każdej z dziesiątków prac, jakie muszą czytać promotorzy, recenzenci, archiwiści i następne pokolenia czytelników, ich irytacja byłaby wprost proporcjonalna do chaosu zapisów. Nie warto robić z nieporadności cnoty.

Dlatego studentów Wydziału Kultury Japonii PJATK obowiązuje jeden, najprostszy możliwy sposób zapisu, tzw. system harwardzki, podsumowany w słowach „autor-rok-(strona)”. Jego urok polega na tym, że w Waszym tekście w ogóle nie robicie tradycyjnych numerowanych odsyłaczy – żadnych cyferek ani gwiazdek na końcu cytatu, żadnych danych bibliograficznych na dole strony czy na końcu rozdziału. Zamiast tego w swoim tekście, a dokładnie na końcu cytatu albo innego Waszego odwołania do czyjejś pracy, przywołujecie (z reguły w nawiasie) nazwisko autora cytowanej publikacji wraz z rokiem jej wydania, literą s. z kropką (czyli „strona”) i numerem strony, z której pochodzi ten cytat. Zamieszczona na końcu Waszej pracy Bibliografia pozwoli czytelnikowi zidentyfikować przytaczaną pozycję.

Oto kilka przykładowych wariantów „Waszego” tekstu, w którym cytujecie czyjeś zdania albo tylko powołujecie się na czyjąś publikację (dla wyróżnienia od pozostałych części tekstu podaję je w kursywie, ale Wy piszecie go oczywiście „normalnie”):

Zdaniem wielu współczesnych autorów, piszących o takich pojęciach, jak brud, nieczystość i skalanie w różnych kulturach, brud „nie jest nigdy izolowany, jest produktem pochodnym pewnego systemu [...] klasyfikacji rzeczy” (Wasilewski 2010, s. 76). Autorką takiego podejścia badawczego była, jak wiadomo, Mary Douglas, która rozwinęła je w swej pionierskiej pracy o „czystości i zmacie” czy raczej „czystości i niebezpieczeństwie” (Douglas 2007; patrz tytuł oryginalny Douglas 1966).

Dwa inne przykłady:

Na temat tabu i nieczystości istnieje ogromna literatura, której tylko nieliczne pozycje pobeżnie referuje Wasilewski (2010, s. 39-84).

Przykładem analizy symbolicznej zakazów magiczno-religijnych może być praca Wasilewskiego (2010), wykorzystująca bogaty materiał wierzeniowy.

Zauważcie, że numery stron podaje się zawsze wówczas, gdy cytuje się fragment albo odwołuje się do jakiejś części publikacji, np. tezy autora, umieszczonej na konkretnych stronach; nie podaje się ich natomiast pisząc ogólnie o danej pracy. Uwaga: w cytacie pomijamy końcową kropkę przytaczanego zdania, by postawić ją na końcu całego naszego zdania, a więc po nawiasie ze źródłem (patrz pierwszy przykład powyżej). O tej kropce nie wolno zapominać

(częsty błąd!), bo wtedy nawias połączy się z następnym zdaniem. W przypadku przypisu dolnego również nie należy pomijać kropki kończącej tekst przypisu, jak również znaku przestankowego za cyfrą odsyłającą do przypisu.

A teraz... Bibliografia:

Na końcu Waszego tekstu zamieszczacie listę nazwisk autorów w porządku alfabetycznym; jeśli któraś publikacja nie ma autora (*Kojiki*, *Biblia*), wtedy podajemy wywoławczo skrócony tytuł, a potem go rozwijamy. Bibliografia musi zawierać wszystkie pozycje przywołane w Waszym tekście, a nie wszystko to, co przeczytaliście do pracy. Są tu kolejno: nazwisko autora, inicjał imienia, kropka, (ew. po przecinku nazwiska współautorów), a w wierszu poniżej rok wydania, a dalej, po odstępnie:

- a) w przypadku książki: tytuł, przecinek, miejsce wydania, kropka; dobrym zwyczajem jest podawanie także nazwy wydawnictwa, ale nie traktujemy tego jak obowiązek;
- b) w przypadku artykułu w czasopiśmie: tytuł artykułu, przecinek, w cudzysłowie nazwa czasopisma, z którego pochodzi artykuł (uwaga: jest to jedyna sytuacja, kiedy w Bibliografii może pojawić się cudzysłów), po cudzysłowie zamykającym nazwę pisma – przecinek, litery skrótu (t., z., s.) i numery tomu, zeszytu oraz strony (od pierwszej do ostatniej!), na których znajduje się cały artykuł, z którego pochodzi cytowany (omawiany) fragment, kropka;
- c) w przypadku artykułu w książkowej pracy zbiorowej: tytuł artykułu, przecinek, w nawiasie kwadratowym przyimek w z dwukropkiem czyli [w:], a dalej tytuł pracy zbiorowej, przecinek, ew. imię i nazwisko redaktora, miejsce wydania, kropka. Jeśli książka, z której korzystaliście, była tłumaczeniem na polski, po tytule podajecie pełne imię i nazwisko tłumacza. Unikamy przechwałek „przekład własny” – to i tak wiadomo z Bibliografii.

Uwaga: w Waszym własnym tekście po cytacie podajecie numer tylko tej strony (stron), z której pochodzi cytowany lub omawiany fragment; natomiast w Bibliografii na końcu pracy podajecie numery stron, które zajmuje cały artykuł (gdy powołujecie się właśnie na artykuł; jeśli jest to książka, to w Bibliografii oczywiście w ogóle nie podajecie stron). Gdy przywołujecie dwie prace tego samego autora z jednego roku – trzeba je opatrzyć literami a, b: a zatem w tekście piszecie: Pałasz-Rutkowska 2010a, s. 35; Pałasz-Rutkowska 2010b, s. 126; potem to samo oznaczenie podajecie w Bibliografii, oczywiście bez numerów stron cytowanych, a za to z numerami stron całego danego artykułu w czasopiśmie czy pracy zbiorowej.

Pozycje internetowe zapisujemy następująco:

- a) jeśli są to teksty opublikowane tradycyjnie czyli wydrukowane, a potem udostępnione w Internecie (jako artykuł czy fragment książki), to cytujemy je w Bibliografii, tak samo, jak zwykłą pozycję drukowaną (dla rzetelności można dodać dopisek: „dostępne pod adresem” i podać adres internetowy);
- b) jeśli jest to tekst wyłącznie internetowy, ale autorski, z tytułem, dane podajemy – nadal w Bibliografii – na ogólnych zasadach, dodając adres internetowy, z dopiskiem: dostęp (np.) 20.05.2015;
- c) dla tekstów internetowych nieposiadających autora i niedających się zapisać w powyższy sposób (witryny, strony, blogi itp.) tworzymy oddzielny spis pod nazwą

Źródła internetowe, wypełniamy go w porządku alfabetycznym i zamieszczamy po Bibliografii tradycyjnej.

W sytuacjach nietypowych dopuszczalny jest inny zapis, np.: praca kolektywu wielu autorów może być podana nie pod nazwiskiem (pierwszego) autora, lecz pod tytułem; dopuszczalny jest też skrót zbyt długiego tytułu (oczywiście rozwinięty w Bibliografii). Wymienianie wielu kolejnych nazwisk autorów w pracach zbiorowych można zastąpić, podając łaciński skrót et al. (i inni) po nazwisku pierwszego autora. Ingerencje własne w cytatach (skrótów, wyjaśnienia) zaznaczamy w nawiasie kwadratowym. Proszę zwrócić uwagę na układ graficzny przykładowej bibliografii zamieszczonej poniżej i interpunkcję w podanych przykładach i nie stosować innego.

Jeśli cytowana praca wydrukowana była w alfabecie innym niż łaciński, trzeba zadbać o poprawną transkrypcję. Wbrew zwyczajowi angielskiemu, słowa tytułu pozycji anglojęzycznych wolno nam pisać małymi literami.

Uwaga: nie wolno powoływać się bezpośrednio na taką pracę, której nie miało się samemu w ręku (ani umieszczać jej w bibliografii). Jeśli jakiś cytat powtarzacie za innym autorem, to należy obowiązkowo to zaznaczyć, pisząc np. tak (znów zapisuję to kursywą, ale Wy – nie): „*Si enim homo in paradiso permansisset, flegmata in corpore suo non haberet [...] Gdyby człowiek pozostał w raju, nie miałby w swoim ciele soków flegmistycznych*” (Hildegarda von Bingen, *Causae et curae*, cytuję za: Wasilewski 2010, s. 136).

W powyższym wypadku średniowiecznego traktatu św. Hildegardy nie trzeba podawać w Bibliografii, natomiast należy podać pozycję Wasilewski 2010. Konieczne jest właściwe stosowanie nawiasów, cudzysłowów (powinny one „przylegać” do obejmowanych nimi wyrazów), odróżnianie myślników, oddzielających wtrącone lub przeciwstawione części zdania (długie, ze spacjami po obu stronach: –) od łączników (krótkie, bez spacji, łączą wyrazy złożone, jak tutaj: „magiczno-religijny”), uważając na program Windows, który w niektórych wersjach to utrudnia.

Każdą myśl należy zaczynać od nowego wiersza. Akapit można rozpocząć od wcięcia (z wyjątkiem pierwszego wiersza następującym po tytule np. rozdziału). Można też wyróżnić akapit poprzez zastosowanie zwiększonego odstępu między kolejnymi akapitami (tzw. pusta linia) – wówczas wcięcia są zbędne. „A capite, jaśnie panie!” (słynne cytaty literackie przypisu bibliograficznego nie wymagają).

A teraz przenosimy się na koniec Waszej pracy...

BIBLIOGRAFIA

Baudrillard J.

1998 Precesja symulaków [w:] Postmodernizm, antologia przekładów, red. R. Nycz, Kraków, s. 175-189.

Clifford J.

1992 O etnograficznej autokreacji: Conrad i Malinowski, „Polska Sztuka Ludowa. Konteksty”, r. XLVI, nr 3-4, s. 10-19.

Douglas M.

1966 Purity and Danger. An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo, London.

2007 Czystość i zmaza, tłum. Marta Bucholc, Warszawa.

Pałasz-Rutkowska E.

2010a Kobieta na japońskim tronie? Problem sukcesji w rodzinie cesarskiej, [w:] Świat Orientu – Orient w świecie, red. A. Bareja-Starzyńska, P. Balcerowicz, J. Rogala, Wydawnictwa UW, Warszawa, s. 23-34.

2010b Japońskie spotkania z Europą, lata 1543-1945, [w:] Cywilizacja europejska. Eseje i szkice z dziejów cywilizacji i dyplomacji, red. Maciej Koźmiński, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa, s. 123-134.

Wasilewski J. S.

2010 Tabu, Wydawnictwa UW, Warszawa.